

> Retouradres Postbus 315 3500 AH Utrecht

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Bureau van het CvTE
Muntstraat 7
3512 ET Utrecht
Postbus 315
3500 AH Utrecht
Nederland
www.cvte.nl

Contactpersoon

Onze referentie
CvTE-21.01019

Bijlagen

Datum 10 december 2021
Betreft Uitkomsten verkenning herkansingen deelcertificaatkandidaten
Staatsexamens VO

Geachte heer Slob,

Conform het verzoek in de motie Westerveld c.s. (Kamerstuk 35 500 VIII, nr. 192) heeft het College voor Toetsen en Examen de mogelijkheden verkend voor het bieden van herkansingen aan deelcertificaatkandidaten van Staatsexamens VO 'voor wie het behalen van de certificaten noodzaak is vanwege vervolgopleiding'. De verkenning spitste zich toe op deelcertificaatkandidaten die deelnemen vanwege vervolgopleiding en beroep. Langs deze weg bericht ik u over de uitkomsten.

Wet- en regelgeving staan tot op heden alleen herkansingen toe aan diplomakandidaten van Staatsexamens VO en maken geen onderscheid tussen deelcertificaatkandidaten op grond van hun motieven tot inschrijving. Systemen en procedures zijn hierop ingericht; voor de wet zijn alle deelcertificaatkandidaten gelijk. Het College beschikte ten tijde van de motie, op 30 juni 2020, dan ook niet over gegevens over de samenstelling van de populatie deelcertificaatkandidaten en hun motieven om een deelcertificaat te willen behalen.

Om deze populatie in beeld te brengen, zijn examenkandidaten van Staatsexamens VO bevraagd die zich hadden aangemeld voor het examenjaar 2020-2021. Op basis van een respons van 43% bleek dat 26% van alle 8.700 kandidaten, in totaal 2.262, deelneemt vanwege vervolgopleiding en beroep. De ervaring met diplomakandidaten uit de jaren tot en met 2019 leert, dat 40% van hen deelneemt aan een herkansing. Als hetzelfde geldt voor deelcertificaatkandidaten, dan gaat het om 900 kandidaten die één of meer examenonderdelen van 900 vakken willen herkansen. Een vak kan uit maximaal drie examenonderdelen bestaan. Het gaat dus om maximaal 2.700 examens. Hiervoor zijn globaal 6.560 uur nodig aan te realiseren inzet door examinatoren, correctoren en overige betrokkenen voor herkansingen die moeten zijn afgenomen en beoordeeld vóór 1 september, als vervolgopleidingen beginnen.

Het uren aantal van 6.560 is exclusief de uren die de examenketen nodig heeft om de genoemde functionarissen te werven en op te leiden, en zou bovenop de uren komen die nodig zijn om de reguliere examens uit te voeren. Zoals bekend stond Staatsexamens VO al vóór de coronapandemie onder druk door sterk toenemende kandidaten aantallen. Het College heeft een Verbeteragenda Staatsexamens VO opgesteld met daarin een aantal trajecten om de uitvoeringsvraagstukken die hiermee samenhangen de komende jaren het hoofd te bieden.

In het examenjaar 2020-2021 vroeg de vanwege corona aangepaste en met twee extra herkansingen uitgebreide centrale examinering het uiterste van de examenketen. Het gehele onderwijs stond onder hoge druk. Examinatoren meldden zich, soms op het laatste moment, af omdat zij van hun directie geen ruimte meer kregen om bij te dragen aan Staatsexamens VO. Anderen trokken zich terug omdat zij het na een inspannend schooljaar niet meer konden opbrengen om ook in de vakantie te werken. De herkansingen van Staatsexamens VO vinden immers plaats in augustus, en veel examinatoren geven in het reguliere voortgezet onderwijs les aan examenklassen.

Bureau CvTE

Datum

10 december 2021

Onze referentie

CvTE CvTE-21.01019

De onvoorziene afmeldingen kwamen bovenop de tekorten en schaarste aan examinatoren waarvan sprake is bij enkele vakken. Zij leidden tot een intensieve periode waarin alleen dankzij spoedwerving uiteindelijk nét voldoende examinatoren zijn gevonden om de reguliere examens doorgang te laten vinden. Uit de 350 docenten die reageerden bleken er 90 direct inzetbaar als examinator. Met de recente ervaringen van tientallen belondes tot aan de avond vóór het staatsexamen vers in het geheugen, zet het College sinds oktober in op een algemene wervingsdoelstelling van 120% ten opzichte van de normale situatie zoals deze voorheen was. Het College doet dit voor het realiseren van de reguliere Staatsexamens VO, in de wetenschap dat het met zijn doelstelling ingaat tegen zowel het al bestaande lerarentekort als omstandigheden ten gevolge van de coronapandemie. Succes is niet gegarandeerd, het beroep op het uithoudingsvermogen van docenten is groot. Signalen daarover uit het netwerk van examinatoren zijn niet hoopgevend. Centraal in de inzet van het College staan echter de (kwetsbare) leerlingen, voor wie het College er alles aan is gelegen hun examen te waarborgen. Deze leerlingen zijn gebaat bij een stabiel staatsexamen dat aan hun behoeften beantwoordt.

Het College is, juist met het oog op het belang van deze leerlingen, uiterst bezorgd dat het bemensen van herkansingen voor deelcertificaatkandidaten op kortere termijn leidt tot een volledig overbelast, vastlopend Staatsexamen VO. Het College heeft de ambitie om tot een robuuster Staatsexamen te komen, en wil zich binnen zijn Verbeteragenda Staatsexamens VO graag inspannen, de gevraagde herkansingen op termijn te realiseren. Het College vraagt hierbij begrip voor het feit dat het waarborgen van de randvoorwaarden voor deze uitbreiding tijd vraagt, zeker in de huidige, minder gunstige omstandigheden die de pandemie met zich meebrengt.

De randvoorwaarden vragen bovendien in bredere zin aandacht. De sterk toegenomen uitvoeringslast van de afgelopen examencampagne bracht namelijk een aanvullend knelpunt in beeld in de systemen die nodig zijn voor de verwerking van gegevens van herkansende deelcertificaatkandidaten. Deze systemen zijn sterk verouderd. Het verwerken van de kandidatengegevens, inclusief alles wat samenhangt met de (beoordeling van de) examenresultaten, moet deels handmatig binnen een korte tijd plaatsvinden. De definitieve aanmeldgegevens voor reguliere herkansingen zijn namelijk pas enkele dagen voor het begin van de herkansingsperiode in augustus beschikbaar. Deze situatie was vóór de pandemie nog redelijk houdbaar, terwijl intussen een traject liep om in 2024 alle systemen te hebben vervangen. Deze houdbaarheid bereikte zijn limiet met de uitbreiding van de examinering in 2021.

Het College staat voor een dilemma. De vervanging van de oude systemen is een meerjarig traject omdat het de reguliere examenprocessen van Staatsexamens VO en Staatsexamens Nt2 niet mag verstoren, voldoende deskundige capaciteit schaars is en de kwaliteit gewaarborgd moet blijven. Deze aanpak ligt in lijn met de wettelijke verantwoordelijkheid van het College voor de continuïteit en kwaliteit van de uitvoering van de centrale examinering. Het aanpassen van de oude systemen ten behoeve van herkansingen voor deelcertificaatkandidaten op

dit moment staat op gespannen voet met die verantwoordelijkheid, omdat daardoor direct een groot risico ontstaat voor de continuïteit en kwaliteit van de genoemde reguliere examenprocessen. Alternatieven ontbreken, omdat iedere handmatige of systemische oplossing leidt tot aanpassingen in systemen en tot een zeer grote foutkans in de gegevensverwerking. Alles wegend acht het College de risico's van een dergelijke aanpak onaanvaardbaar.

Bureau CvTE

Datum

10 december 2021

Onze referentie

CvTE CvTE-21.01019

De examenketen spant zich steeds tot het uiterste in om iedere kandidaat de best mogelijke centrale examinering te bieden, of, in dit geval, de best mogelijke herkansing. Helaas brengt het huidige tijdsgewricht hierbij nu en dan de grenzen van het haalbare in zicht. Het College betreurt dat het in dit schrijven nog geen concreet perspectief kan bieden op mogelijkheden voor herkansingen door deelcertificaatkandidaten. Wel zal het zich daarvoor inspannen binnen de contouren van zijn Verbeteragenda Staatsexamens VO en u daarover informeren in periodieke voortgangsrapportages.

Vanzelfsprekend ben ik graag tot nadere toelichting bereid.

Met vriendelijke groet,

drs. P.J.J. Hendrikse
voorzitter